

การประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช *

THE EVALUATION OF GOOD CITIZENS IN DEMOCRATIC WAY
PROJECT TRIAM UDOM SUKSA SCHOOL OF THE SOUTH
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
NAKHON SI THAMMARAT

วารางคณา สุทธิรักษ์¹, อรรครา ธรรมาธิกุล², วีระยุทธ ชาทะกาญจน์³ และ ปราโมทย์ พรหมนิล⁴

Warangkha Sutthirak¹, Akara Thammathikul², Werayut Chatakan³ and Pramote Promnil⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹⁻⁴Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: creamwarang@gmail.com

วันที่รับบทความ : 23 พฤษภาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 5 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 7 มิถุนายน 2568

Received 23 May 2025; Revised 5 June 2025; Accepted 7 June 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยใช้รูปแบบการประเมินของ เคิร์กแพทริก เพื่อประเมินโครงการเกี่ยวกับ 1) ด้านปฏิกริยา 2) ด้านความรู้ 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านผลลัพธ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

Citation:

* วารางคณา สุทธิรักษ์, อรรครา ธรรมาธิกุล, วีระยุทธ ชาทะกาญจน์ และ ปราโมทย์ พรหมนิล. (2568). การประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(3), 347-363.

Warangkha Sutthirak, Akara Thammathikul, Werayut Chatakan and Pramote Promnil. (2025).

The Evaluation Of Good Citizens In Democratic Way Project Triam Udom Suksa School Of The South The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat. Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(3), 347-363.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์ จำนวน 32 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินด้านประเมินปฏิภรียา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเหมาะสมของโครงการ หัวข้อผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมการอบรมมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านวิทยากร สถานที่ สื่อทัศนูปกรณ์ บรรยากาศในการจัดอบรมและระยะเวลาในการจัดอบรม หัวข้อบรรยากาศโดยรวมในการจัดกิจกรรมอบรมมีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนา และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเนื้อหาสาระในการอบรม หัวข้อเอกสารประกอบการอบรมมีองค์ความรู้ครบถ้วน

2. ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรมโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนการทำแบบทดสอบหลังอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมในการดำเนินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมที่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านมีภาวะผู้นำ หัวข้อการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และหัวข้อการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม คือ ด้านมีภาวะผู้นำ หัวข้อการรู้จักเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีและหัวข้อ การรู้จักบทบาทหน้าที่ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านนักเรียนต้นแบบ หัวข้อความเป็นผู้มีวินัยในตนเอง และด้านผู้มีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หัวข้อการมีส่วนร่วมทั้งความคิดการกระทำและน้ำใจ ด้วยมารยาทที่ดีตามวัฒนธรรม

4. ผลการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวธรรม หัวข้อเคารพในสิทธิผู้อื่น และหัวข้อการเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมา คือ ด้านการวธรรม หัวข้อเคารพซึ่งกันและกันทางกาย ทางวาจาและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านสามัคคีธรรม หัวข้อร่วมกันทำงานไม่เอาเปรียบผู้อื่นและหัวข้อ หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง รู้จักอดทนอดกลั้น รู้รักสามัคคี และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสามัคคีธรรม หัวข้อการรู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

Abstract

This research aimed to evaluate the “Democratic Citizenship Project” at the Southern Preparatory School under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat. The evaluation was conducted using Kirkpatrick’s four-level model, focusing on: 1) Reaction, 2) Learning, 3) Behavior, and 4) Results. The target group included 2 teachers and 30 students. The research instruments used were questionnaires, tests, and interviews. The statistical methods employed in data analysis included mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The research findings were as follows:

1. Reaction Level The overall reaction evaluation was at the highest level. When considered by aspect, the highest mean score was in the appropriateness of the project, particularly regarding the relevance and usefulness of the training topics. This was followed by aspects such as the quality of speakers, venue, audiovisual equipment, training atmosphere, and duration. The lowest mean score was in the content aspect, specifically the completeness of the training materials.

2. Learning Level The learning outcomes of participants in the Democratic Citizenship Project at the Southern Preparatory School showed a statistically significant improvement. Participants scored significantly higher on the post - training test compared to the pre-training test at the .05 level.

3. Behavior Level Regarding behavioral change, the top three highest - rated aspects were Leadership, specifically in accepting others’ opinions and prioritizing the common good. Knowing how to be both a good leader and follower and understanding one's role. The lowest average scores were found

in Being a model student, particularly self - discipline. Volunteering for the common good, particularly participation in ideas, actions, and generosity with proper cultural manners.

4. Results Level The overall evaluation of project outcomes was at the highest level. The aspect with the highest average score was moral respect, specifically in respecting others' rights and honoring national institutions including the Nation, Religion, and Monarchy. This was followed by mutual respect in physical actions, speech, and opinions, as well as unity, demonstrated through cooperative work, avoidance of conflict, patience, and harmony. The lowest mean score was in unity, particularly in the area of balancing interests with a focus on the collective benefit.

Keywords: Way project, The evaluation of good citizens in democratic, The secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงบัญญัติหลักการไว้ในหมวด 1 มาตรา 7 โดยระบุว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ เพื่อให้เป็นแนวทางในการนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยมีโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา เป็นโครงการสำคัญเร่งด่วน ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยมีแนวทางในการพัฒนาการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สามานฉันท์ สันติวิธี ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขกับเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง หากได้รับการพัฒนาและได้รับโอกาสให้ใช้ความสามารถ

อย่างเต็มศักยภาพย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติ สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เทียบเท่านานาอารยประเทศ เด็กและเยาวชนจึงเป็นความหวังในการจรโลงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่สังคมไทย

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน ได้กล่าวถึงกิจกรรมสถานักเรียนไว้ว่า สถานักเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตยและนำหลักธรรมาภิบาลมาดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญของสถานักเรียน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตย วิธีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน จึงใช้กระบวนการประชาธิปไตยอันเป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน เป็นกลไกในการดำเนินงานมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ซึมซับและคุ้นเคยกับความเป็นประชาธิปไตย มีคารวธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรมในการสร้างความสงบสุขในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนไปจนถึงสังคมและประเทศ สถานักเรียนจึงเป็นรากฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เติบโตขึ้น เป็นพลังที่เข้มแข็งในการสร้างสรรค์ความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

แม้จะมีการส่งเสริมให้มีกระบวนการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนผ่านการแข่งขันและการประกวดในโครงการต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่สถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนไม่ชัดเจนและเป็นระบบ ขาดความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการดำเนินการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่ยังคงให้ความสำคัญกับสถานักเรียนไม่มากเท่าที่ควร ตลอดจนบุคลากรไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือขาดความสามารถในการเข้าร่วมแข่งขันหรือ มีส่วนร่วมในระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป สังเกตจากการเข้าร่วมแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 ภาคใต้ ณ จังหวัดสตูล ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษาที่เข้าร่วมแข่งขันน้อยเมื่อเทียบกับการแข่งขันในรายการอื่น ๆ อาทิ โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคใต้ มีสถานศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 มีเพียง 26 โรงเรียนเท่านั้นที่เข้าร่วมการแข่งขันรายการกิจกรรมสถานักเรียน (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมกิจกรรมสภานักเรียนไม่มากเท่าที่ควร หรือบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสภานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง แม้ว่าสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน จะได้ผลิตคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสภานักเรียน เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสภานักเรียน สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาแล้วก็ตาม แต่คู่มือดังกล่าวเน้นที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ จึงจัดโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้คณะกรรมการสภานักเรียนที่รับตำแหน่งใหม่เข้าอบรมสัมมนา เพื่อเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสภานักเรียน

จากความสำคัญข้างต้น ผู้รายงานจึงได้นำโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ จำเป็นจะต้องมีการประเมินโครงการที่เป็นระบบระเบียบ ผู้รายงานจึงได้วางแผน ดำเนินการประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ ซึ่งจะได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2567 โดยประยุกต์เลือกใช้รูปแบบการประเมินโครงการของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพททริก (Donald L. Kirkpatrick) ซึ่งมีขั้นตอนกระบวนการในการประเมิน คือ การประเมินด้านปฏิกิริยา (Reaction) การประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning) การประเมินด้านพฤติกรรม (Behavior) และการประเมินด้านผลลัพธ์ (Result) เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมสภานักเรียนในสถานศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินด้านปฏิกิริยา โครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินด้านความรู้ โครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3. เพื่อประเมินด้านพฤติกรรมโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

4. เพื่อประเมินด้านผลลัพธ์ โครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยแต่ละแนวคิด ทฤษฎี จะเป็นปัจจัยสนับสนุนนำไปสู่การตกผลึกข้อสรุปสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งแนวคิด ทฤษฎี ออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย คือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายประชาธิปไตยว่า เป็นแบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ ส่วนคำว่า ระบอบหมายถึงแบบอย่าง ธรรมเนียม ระเบียบ การปกครอง ดังนั้นคำว่า ระบอบประชาธิปไตย จึงหมายความว่าแบบอย่างหรือธรรมเนียมการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

2. แนวคิดเกี่ยวกับพลเมืองประชาธิปไตย คือ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา กล่าวถึงความหมายของคำว่า พลเมือง หมายถึงคนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือ ประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน คนที่เป็นพลเมือง นอกจากตระหนัก ถึงสิทธิของตนเองแล้วยังต้องทำหน้าที่ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดด้วย เช่น เสียภาษีให้รัฐอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2556)

3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย คือ กล่าวถึงคุณลักษณะ ของพลเมืองซึ่งเป็นลักษณะสัมพันธ์ภาพระหว่างกันในสังคมประชาธิปไตย ประกอบด้วย

การยอมรับ มีการเคารพซึ่งกันและกันอย่างยั้ง (Respect for Individuals) คือ ทุกคน จะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา และความคิดทุกคนย่อมจะเคารพ ในความคิดของผู้อื่นทุกคนย่อมแสดงความคิดเห็นออกมาได้โดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น ย่อมมีการให้

โอกาสและเคารพแก่ความคิดของคนทุกคน นักปราชญ์ในเรื่องนี้กล่าวไว้ว่า “I may not agree with what you say; but I will fight to the death for the right for you to say it” ถ้าถ้อยกันอย่างเคร่งครัดจริง ๆ แล้ว การล่วงเกินผู้อื่น การทำร้ายผู้อื่น การหมิ่นผู้อื่น การโกรธผู้อื่น ย่อมเป็นการไม่เคารพซึ่งกันและกัน และผิดหลักประชาธิปไตยทั้งสิ้น

สามัคคีธรรม มีการแบ่งปัน ร่วมงานกัน และประสานงานกัน (Sharing, Participating and Co - operating) ข้อนี้นี้หมายความว่า ผู้ใดสามารถในทางใดก็อาสารับแบ่งงานไปทำ ไม่บ้ายเบี่ยง และหลีกเลี่ยง ร่วมมือกันทำตามอัตภาพและประสานงานกันหมด โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนซึ่งร่วมกันวางไว้แล้ว ไม่มีใครต้องกลั่นแกล้งเนื่องจากเห็นแก่ตัวเอง

ปัญญาธรรม มีความเชื่อมั่น ในวิธีการแห่งปัญญา (Faith in the Method of Intelligence) พูดเป็นคำศัพท์ก็คือ “ปัญญาธรรม” การที่คนเรานับถือกันและร่วมมือสามัคคีกันนั้น บางทีอาจนับถือกันและร่วมมือไปในทางที่ผิด เช่น ร่วมมือกันตั้งโรงเรียนสอนให้เป็นคนโจร เป็นต้น ดังนั้น จำต้องมี “ปัญญา” เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งและชี้ทางเป็นทางเสีย มิให้เขวไปได้ เรื่องนี้เป็นเรื่อง สำคัญอย่างยิ่งทีเดียว ดังนั้น ในสังคมประชาธิปไตยจึงมีการนับถือปัญญาธรรมอย่างยิ่ง คนตระกูลสูง คนร่ำรวย ฯลฯ จะเป็นพลเมืองที่ดีได้ก็ต่อเมื่อมีปัญญาและศีลธรรม ดังนั้น คนในสังคมประชาธิปไตย จึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาดีพอควร เพื่อจะได้มีปัญญาธรรม สาโรช บัวศรี (2508) อ้างถึงใน (สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, 2553)

4. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย คือ แนวคิดการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นวิธีการที่องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจมาก เพื่อที่จะทำให้การอยู่ร่วมกันมีความมั่นคงและปลอดภัยสำหรับ สังคมตะวันตกให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองเป็นอย่างมาก และพลเมืองก็รู้จักบทบาทหน้าที่ ของตนภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดได้อย่างชัดเจน พลเมือง (Citizen) หรือ ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในยุคสังคมกรีกและโรมันถือเป็นต้นแบบของประชาธิปไตยและมีพัฒนาความเป็นเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเข้าใจสภาพการณ์ทางสังคมกว้างมากขึ้น ผลจากการติดต่อสื่อสารกันทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ดังนั้นศตวรรษที่ 21 มีผู้นำรัฐต่าง ๆ หยิบเอา “ความเป็นพลเมือง” เป็นเครื่องมือพัฒนาการอยู่ร่วมกันและส่งเสริมระบบการเมืองการปกครองก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย และประเทศนั้น ๆ ต้องปลูกฝังรากฐานความรู้ ความเป็นพลเมือง ให้สืบทอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (ภณ ใจสมัคร, ม.ป.ป.)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่ามีแนวคิดที่เห็นความสำคัญของการประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ประกอบด้วย การวธธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม เพื่อให้นักเรียนในฐานะของพลเมืองได้รู้จักบทบาทหน้าที่ ของตนภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดได้อย่างชัดเจน อันเป็นเครื่องมือพัฒนาการอยู่ร่วมกันและส่งเสริมระบบการเมืองการปกครองก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพททริก (L.Kirkpatrick) ในการประเมิน ประกอบด้วยด้านปฏิกิริยา ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ด้านผลลัพธ์

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 2 คน และคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และคณะกรรมการนักเรียน จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งสิ้น 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย เครื่องมือการให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามเพื่อหาควา่ัดในเชิงปริมาณ แบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ และเครื่องมือการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ทบทวนวัตถุประสงค์ในการวิจัย กรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสถานศึกษา จำนวน 30 คน

4. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปแล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีความเชื่อมั่นที่ .80 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาศึกษาการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนักเรียน ออกแบบพัฒนาเป็นโครงการอบรม สร้างกรอบเนื้อหาในการบรรยายความรู้ และกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

2. จัดดำเนินการโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย เพื่อถ่ายทอดและส่งเสริมให้คณะกรรมการนักเรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนักเรียนตลอดปีการศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของตนให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ได้

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำเสนอแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ คือ

3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ด้าน จำนวน 1 ฉบับ

ด้านปฏิกิริยา (Reaction)

ด้านประเมินความรู้ (Learning)

ด้านพฤติกรรม (Behavior)

- 3.2 แบบประเมินด้านผลลัพธ์ (Result) จำนวน 1 ฉบับ
- 3.3 แบบสัมภาษณ์ภาพรวมของโครงการ จำนวน 1 ฉบับ
4. ผู้วิจัยทำการติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพของโครงการ
5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำหนังสือประสานงานไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จากนั้นประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนัดวันและเวลาในการให้สัมภาษณ์ต่อนั้นผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาที่นัดหมาย รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์เมื่อข้อความครบถ้วนแล้วผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้าต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 4 ประเมินโครงการด้านปฏิกิริยา ด้านพฤติกรรม ด้านผลลัพธ์ของโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ สอดคล้องตามหลักทฤษฎีธรรม สามัคคีธรรมและ ปัญญาธรรม ด้วยการประเมินพฤติกรรมของตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและแปรรูป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการที่มีต่อ โรงเรียน ครู และนักเรียน โดยการสัมภาษณ์นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ค่าร้อยละ (Percentage)
4. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Analytics)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยการประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยการประเมินปฏิกิริยา ผลการประเมินพบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมถึงความเหมาะสมในการดำเนินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความเหมาะสมของโครงการ หัวข้อผลที่คาดว่าจะได้รับการเข้าร่วมการอบรม มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ รองลงมาคือด้านวิทยากร สถานที่ สื่อทัศนูปกรณ์ บรรยากาศในการจัดอบรมและระยะเวลาในการจัดการอบรม หัวข้อบรรยากาศโดยรวมในการจัดกิจกรรมอบรมมีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนา และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านเนื้อหาสาระในการอบรม หัวข้อเอกสารประกอบการอบรมมีองค์ความรู้ครบถ้วน

2. ผลการวิจัยการประเมินการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่า การเปรียบเทียบ ประเมินความรู้และทักษะก่อนและหลังของนักเรียนผู้เข้าร่วมการอบรมโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยการทำแบบทดสอบในช่วงหลังการอบรมสูงกว่าในช่วงก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยการประเมินพฤติกรรม ผลการประเมินพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกหัวข้อ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับพฤติกรรมที่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกคือด้านมีภาวะผู้นำ หัวข้อการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและหัวข้อการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมคือด้านมีภาวะผู้นำ หัวข้อการรู้จักเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีและหัวข้อการรู้จักบทบาทหน้าที่ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านนักเรียนต้นแบบ หัวข้อความเป็นผู้มีวินัย

ในตนเองและด้านผู้มีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หัวข้อการมีส่วนร่วมทั้งความคิด การกระทำและน้ำใจ ด้วยมารยาทที่ดีตามวัฒนธรรม

4. ผลการวิจัยการประเมินผลลัพธ์ ผลการประเมินพบว่า ผลการประเมิน ด้านผลลัพธ์ของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านคุณธรรม หัวข้อเคารพในสิทธิผู้อื่น และหัวข้อการเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมาคือด้านคุณธรรม หัวข้อเคารพซึ่งกันและกันทางกาย ทางวาจาและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านสามัคคีธรรม หัวข้อร่วมกันทำงานไม่เอาเปรียบผู้อื่นและหัวข้อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง รู้จักอดทนอดกลั้น รู้รักสามัคคี และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสามัคคีธรรม หัวข้อการรู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ พบว่าจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ ภาพรวมของโครงการ เพื่อทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการที่มีต่อโรงเรียน ครูและนักเรียน พบว่าโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ มีกระบวนการในการดำเนินโครงการให้เป็นไปได้ด้วยดี วิทยากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างเข้าใจง่าย มีการให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถามข้อสงสัย เนื้อหาสาระ สอดคล้องกับหัวข้อการอบรม ระยะเวลาสถานที่ มีความเหมาะสม ทำให้นักเรียนผู้เข้าร่วม โครงการเห็นถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ตามหลักคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยการประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยเพื่อประเมินด้านปฏิบัติการ โครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของ คณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ความเหมาะสมของโครงการ มีหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมกับนักเรียนผู้เข้าอบรม และเกิดประโยชน์อย่างเป็น

รูปธรรม ซึ่งเนื้อหาสาระในการอบรม มุ่งองค์ความรู้ครบถ้วน สอดแทรกคุณสมบัติพลเมืองดี 3 ประการ อันประกอบด้วย คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ส่วนวิทยากรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในเนื้อหาและทักษะ รวมถึงสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ ระยะเวลา บรรยายภาคโดยรวมสำหรับการจัดโครงการมีความเหมาะสมเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้และพัฒนา ทั้งนี้เพราะการจัดการอบรมมีหลายองค์ประกอบที่ทำให้การประเมิน ด้านปฏิกิริยาอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับวัลลยา อุบลพงษ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนวัดลานบุญ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการประเมินด้านปฏิกิริยา ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยเพื่อประเมินด้านความรู้ โครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของ คณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า นักเรียนมีคะแนนการทำแบบทดสอบในช่วงหลังการ อบรมสูงกว่าในช่วงก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะการจัดการ อบรมครั้งนี้มีการทำแบบทดสอบองค์ความรู้ด้านคารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่ง ผลการทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม สอดคล้องกับวัลลยา อุบลพงษ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนวัดลานบุญ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการประเมินด้านความรู้และภาพรวมผ่านเกณฑ์การ ประเมินที่กำหนด โดยมีคะแนนวัดความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

ผลการวิจัยเพื่อประเมินด้านพฤติกรรมโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่านักเรียนที่ผ่านการอบรมจะเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ รู้จัก บทบาทในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในการทำงานเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ยังพบว่า นักเรียนที่เข้าการอบรมได้เป็นนักเรียนต้นแบบให้กับนักเรียน ในโรงเรียน เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีวินัยในตนเอง ยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและ เชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงเป็นผู้ที่มีจิตอาสา เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับพิเชษฐ์ ใจปวน (2560) การศึกษาวิจัยกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม ประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยใช้แนวคิดของโดนัลด์ แอลเคิร์กแพททริก (L.Kirkpatrick) ผลการประเมินด้านพฤติกรรม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยเพื่อประเมินด้านผลลัพธ์ โครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ของคณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ส่งเสริมให้คณะกรรมการนักเรียนทุกคน รู้จักบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ เป็นนักเรียนต้นแบบ และผู้มีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เห็นได้ว่า พฤติกรรมหลังจากการฝึกอบรมนักเรียนมีความรู้ เข้าใจหลักการในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพิเชษฐ์ ใจปวน (2560) การศึกษาวิจัยกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ที่นักเรียนผู้รับการอบรม เข้าใจหลักการในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพรวมของโครงการ ผลการประเมินปฏิบัติการและความรู้ของโครงการมีความเกี่ยวข้องกับผลประเมินพฤติกรรมและผลการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ เนื่องจากโครงการที่จัดขึ้นมานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งรู้จักบทบาทหน้าที่ตามหลักพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก (L. Kirkpatrick) ยังสอดคล้องกับหลักการประพัตินเป็นพลเมืองดีของอาจารย์สาโรช บัวศรี ได้กล่าวถึงหลักพลเมืองดี 3 ประการ คือ การวธธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม ดังนั้น สถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่ง ในการสร้างพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าวได้นำผลการวิจัยดังกล่าวไปต่อยอดทางวิชาการ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ติดตามประเมินโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยใช้รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond)
2. ความต่อเนื่องของการวิจัยประเมินโครงการ ควรมีการขยายผลการวิจัยอย่างต่อเนื่องไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ในเครือข่ายใกล้เคียงและเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูแกนนำในการจัดอบรมขยายเวลาการศึกษาค้นคว้า เพื่อติดตามผลการประเมินด้านพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมในระยะยาว
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของคณะกรรมการนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 120 ตอนที่ 52 ก หน้า 1 (11 มิถุนายน 2546).
- พิเชษฐ์ ใจปวน. (2560). กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานนักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- ภณ ใจสมัคร. (ม.ป.ป.). *ความเป็นพลเมืองในสังคมยุคใหม่*. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2568 จาก https://ge.kbu.ac.th/media_learning/doc/main_media_learning/GE121/07.pdf
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). ใน *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- วัลลยา อุบลพงษ์. (2556). การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนวัดลานบุญ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา*.
- สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). *รำลึกคุณูปการศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรม
สถานักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ
(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ผู้เขียน). (2556). *รู้รักภาษาไทย*. ใน *สถานีวิทย์กระจายเสียง
แห่งประเทศไทย*.
- สำนักพัฒนานักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565).
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 ระดับชาติ. เรียกใช้เมื่อ 12
มกราคม 2568 จาก <http://art67.sillapa.net/sm-nation>
- Beall, J. (2018). *Strategic Management of Private School: Recruitment,
Compensation, Development, and Retention of Teachers and
Appendices (Internet)*. Accessed when 2022, July 10 from
Available: [https://pdfs.semanticscholar.org/4c13/57d957c5593f1c843
ec1c37d9e98844db255.pdf](https://pdfs.semanticscholar.org/4c13/57d957c5593f1c843ec1c37d9e98844db255.pdf).